

blumizdavastvo.rs

JURI ERERA (1970), pisac, urednik, politikolog i univerzitetski profesor. Rođen je u Aktopanu, u Meksiku. Diplomirao je političke nauke na Nacionalnom autonomnom univerzitetu Meksika, magistrirao kreativno pisanje na Univerzitetu u Teksasu, a doktorirao hispanistiku na Berkliju. Dosad je objavio romane *Konci kraljevstva* (2004), *Znaci koji će prethoditi kraju sveta* (2009), *Razmena tela* (2013), *Diez planetas* (2019), *La estación del pantano* (2022), kao i brojne priče i dve knjige za decu. Prvi roman njegove neformalne trilogije, *Konci kraljevstva*, ovenčan je nagradama „Frontera de Palabras” (2003, Meksiko) i „Otras Voces, Otros Ámbitos” (2009, Španija), gde ga je žiri od 100 različitih stručnjaka – kritičara, urednika, kulturnih novinara – proglasio najboljim proznim delom objavljenim u Španiji. *Znaci* su prvi Ererin roman preveden na engleski; proglašen je najboljom prevedenom knjigom 2016, a našao se i na mnogim književnim top-listama (The Guardian, NBC news...). Poslednji deo trilogije, *Razmena tela*, ušao je u najuži izbor za Oksford-Vajdenfeldovu i Međunarodnu dablinsku književnu nagradu. Nemački prevod cele trilogije nagrađen je priznanjem „Ana Zegers”.

b

Juri Erera
ZNACI KOJI ĆE
PRETHODITI
KRAJU SVETA

edicija

KIRKA (knjiga br. 24)

prevela sa španskog
Vesna Stamenković

uredništvo, lektura
Tijana Petković
Tamara Krstić
Aleksandar Šurbatović

naslov originala
SEÑALES QUE
PRECEDERÁN AL FIN DEL
MUNDO, Yuri Herrera ©
2009 by Yuri Herrera. The
Serbian edition is published by
arrangement with Yuri Herrera
c/o Editorial Periférica via MB
Agencia Literaria S.L.

*Za moju baku Ninu, moju tetku Ester
i mog teču Migela, na putu*

1

zemlja

Mrtva sam, reče Makina sebi kad je sve pošlo u propast: čovek je prelazio ulicu sa štapom u ruci, najednom se neka šuplja jeka probila kroz asfalt, čovek je zastao kao da čeka da mu sagovornik ponovi pitanje, a tlo se otvorilo pod njegovim nogama: progutalo je čoveka, i zajedno s njim i jedan automobil i jednog psa, sav kiseonik oko njega, pa čak i povike prolaznika. Mrtva sam, reče Makina sebi, i čim je to izgovorila, čitavo njeuno telo počeo da se opire takvoj presudi očajnički koračajući unatraške, svaki korak na pedalj od odrona, sve dok se ponor nije iscrtao kao savršena kružnica, a Makina je ostala na sigurnom.

Prokleti gramzivi grad, reče u sebi, svaki čas bi mogao ceo da propadne u zemlju.

Bio je to prvi put da je došla u dodir sa teluričkim ludilom. Varoš se jedva držala na tlu izrešetanom i izrovarenom petovekovnim nezajažljivim srebroljubljem, i tu i tamo poneki bi

nesrećnik na svojoj koži osetio koliko su ofrlje te rupe zatrpane. Neke su se kuće već preselile u podzemni svet, i jedan teren za fucu, i pola napuštene škole. Te se stvari uvek dešavaju nekom drugom, sve dok se ne dogode nama, reče u sebi. Baci još jedan pogled u ponor, oseti sažaljenje sa nesrećnikom koji je nadrljao, Srećan put, reče bez ironije u glasu, a zatim promrmlja: Bolje da požurim da završim ovaj posao.

Njena majka Kora ju je bila pozvala i rekla joj Hajde, odnesi ovaj papir svom bratu, ne volim tebe da šaljem, mala, ali kome ovo da poverim, nekom muškarcu? Zatim ju je zagrlila i zadržala tako, u naručju, bez patetike i suza, ni zbog čega drugog već samo zato što je Kora bila takva: sve i da čovek stoji dva koraka od nje, uvek će se osećati kao da je u njenom naručju, među njenim tamnopotim dojkama, u senci njenog debelog i širokog vrata, bilo je dovoljno da joj se obratiš i odmah se osetiš zaštićeno. I rekla joj je Pođi u Varoš, idi do glavonja, ponudi se da im budeš na usluzi, možda će ti pomoći oko puta.

Nije imala nikakav razlog da prvo svrati do gospodina Dublve, ali nalet vode odneo ju je na mlazni pogon do mesta gde se on nalazio. Osetila je zemlju pod noktima, kao da je ona upala u rupu.

Naplaćivao je jedan arogantni mladić kratkog fitilja s kojim se Makina već jednom dohvatila. Dogodilo se to glupo kako se takve stvari obično i dešavaju; ali kako su muškarci, svi do poslednjeg, ubeđeni da su odlični u tim stvarima, a kako je bilo očigledno da je sa njom podbacio, od toga dana momak je spuštao pogled svaki put kad bi je sreo. Makina je polako prošla ispred njega, a on je provirio iz svog prozorčeta za naplaćivanje kao da hoće da joj kaže Ne, ne može, ili tačnije Ne, ti ne možeš: s poletom koji je trajao tri sekunde jer ona nije zastala, a on nije uspeo da joj kaže ništa od svega toga i stigao je samo da autoritativno podigne pogled kad je ona već prošla pored njega i uputila se prema Turčinu.

Gospodin Dublve bio je radostan prizor blehdih oblina prošaranih sitnim plavičastim venama; gospodin Dublve držao se prostorije u kojoj je vladala vlažna toplota. Stranice jutarnjih novina bile su zalepljene za pločice, a gospodin Dublve odlepljivao je jednu po jednu dok je čitao. Primetio je Makinu i nije se iznenadio. Šta ima, reče, pivce? Može, odgovori Makina. Gospodin Dublve izvadi pivo iz kofe s ledom koja mu je stajala kraj nogu, skinu čep i pruži ga Makini. Ispili su po celu flašu, i jedno i drugo, naskap, kao da je takmičenje. Zatim su

ćutke uživali u komešanju vode spolja sa onom iznutra.

A kako je gospođa?, upita gospodin Dublve.

Jednom davno Kora je pomogla gospodinu Dublveu, Makina nije tačno znala šta se dogodilo, već samo da je u ono vreme gospodin Dublve bio u bekstvu, a Kora ga je sakrila dok se nije slegla prašina. Od tog vremena, za njega je svaka reč koju Kora kaže bila zakon.

Kako mora, znate već kako ona kaže.

Gospodin Dublve klimnuo je glavom, a Makina je onda dodala: Poslala me je da joj nešto učinim, i pokazala jednu stranu sveta.

Ideš preko?, upitao ju je gospodin Dublve. Makina potvrdno klimnu glavom.

Dobro, idi; poslaću poruku, kad stigneš tamo, moji će se ljudi pobrinuti da te prebace.

Ko?

Prepoznaće on tebe.

Opet su začutili. Makini se činilo kao da može da čuje svu vodu u svom telu kako se penje prema površini. Bio je to prijatan osećaj, i uvek je uživala u ćutanju sa gospodinom Dublveom, još otkako ga je upoznala kao izgladnelu, preplašenu životinjicu kojoj je nosila pulke¹ i suvo meso u vreme dok se krio. Ali morala je da

¹ *Pulke* – meksičko alkoholno piće guste, bele boje koje se pravi od biljke agave. (Sve napomene u tekstu su prevoditeljkiene.)

pođe, ne samo kako bi uradila ono što je morala da uradi već zato što je, koliko god da su bili pri-sni, znala da ne bi trebalo da bude tu; izuzeci su bili jedno, a menjanje pravila nešto sasvim dru-go. Zahvalila se, gospodin Dublve je odgovorio nema na čemu, mala, i izmarširala napolje.

Znala je gde da pronađe gospodina Ha, ali nije bila sigurna da će moći da uđe, iako je i tu poznavala tipa koji je čuvao vrata, zafrkanta čije udvaranje nije prihvatila, ali ga je znala ko zlu paru. Pričalo se da je, između ostalih poslova, po naređenju gospodina Ha koknuo neku ženu i zakopao je pored auto-puta. Makina ga je pitala da li je to istina, a on je odgovorio Kakve veze ima dal' sam to uradio ili ne, najvažnije je da nijednu ne ostavim nezadovoljenu. Ispričao je to kao da je vic.

Stigla je. *Pulkerija Raskolnikova*, pisalo je na tabli. Ispod nje, stražar. Ovog nije mogla da zaobiđe u širokom luku, pa je stala pred njega i rekla Pitaj ga može li da me primi. Stražar ju je odmerio s ledenom mržnjom i klimnuo gla-vom, ali nije se pomerio sa ulaza; stavio je žva-ku u usta, žvakao je trenutak, ispljunuo. Još malo je gledao u Makinu. Zatim se mrzovoljno okrenuo, kao da ide da se olakša samo da bi se zabavio; ušao je u kafanu, vratio se i opet sme-stio uza zid. I dalje nije rekao ništa. Makina je

uzdahnula, i tek onda stražar je rekao Hoćeš li ti da uđeš ili ne?

Unutra je bilo svega petoro pijanaca. Bilo je teško odrediti tačan broj jer bi se često neki izgubio u piljevini. Mesto je, kako i dolikuje, zaudaralo na mokraču i fermentirano voće. U dnu prostorije zavesa je delila šljam od važnog sveta: iako ih nije razdvajalo ništa osim komadića tkanine, niko nije bez dozvole ulazio u separe. Brže to, začu Makina glas gospodina Ha.

Pomakla je zavesu u stranu i iza nje zatekla zlatni kič i košulju sa štampanim motivom ptica u kojoj je gospodin Ha završavao partiju domina sa trojicom svojih mrga. Svi su ličili jedan na drugog, nijedan od njih nije imao ime koje bi ona znala, ali nikom nije nedostajala puca. Mrga .45 igrao je sa gospodinom Ha protiv dvojice mrga .38. Gospodin Ha imao je tri domine u ruci i pogledao je Makinu ispod oka ne spuštajući ih. Neće je pozvati da sedne.

Rekli ste mom bratu gde treba da ide da završi onaj svoj posao, rekla je Makina, Ja sad idem tamo da ga potražim.

Gospodin Ha stisnuo je domine u pesnicu i pogledao je pravo u oči.

Ideš preko?, rekao je radoznalo, iako je odgovor bio očigledan. Makina je odgovorila da ide.

Gospodin Ha zlokobno se nasmešio, jednako prirodno kao što bi zmija u ljudskom obličju

prekrstila noge. Doviknuo je nešto na jeziku koji Makina nije znala, i kad je konobar provirio iza zavese, rekao mu je Donesi devojci jedan pulkito.

Glava konobara je iščezla, a Ha je rekao Naravno, mala, naravno... Hoćeš da ti pomognem, zar ne? mada si gordi i nećeš to jasno da mi kažeš, tražiš da ti pomognem, a ja, evo gledaj, kažem ti *naravno*.

Sad će jadac. Gospodin Ha ne bi ni prstom mrdnuo ako od toga ne vidi neke koristi. Gospodin Ha smeškao se i smeškao, ali je i dalje bio samo reptil u pantalonama. Ko zna kakve je veze ovaj glavonja imao s njenom majkom. Znala je da ne govore, ali je to pripisivala uobraženosti moćnika. Neko joj je preneo trač da su Kora i on u srodstvu, neko drugi da se prećutno ne trpe, ali ona nikad nije pitala zašto, jer, ako joj Kora nikad nije rekla, mora da postoji neki razlog. Ali Makina je osećala u vazduhu da se sprema nešto podlo. Sad će jadac.

Zamoliću te samo da nešto poneseš, sitnicu, ništa više, daćeš to mom burazeru i on će te lično uputiti u sve to s tvojim bratom.

Gospodin Ha nagnuo se ka jednom od mrga .38 i šapnuo mu nešto na uho. Ovaj je ustao i izmarširao iz separea.

Konobar se pojavio sa prepunim bokalčetom pulkea.

JURI ERERA

Daj mi onaj s lešnicima, rekla je Makina, I hladan, nosi tu ljigavu bljuvotinu.

Možda je preterala, ali morala je da pokaže nekakvu neposlušnost. Konobar je pogledao gospodina Ha i, kad mu je ovaj klimnuo glavom, otišao da donese drugo bokalče.

Mrga se vratio s paketićem umotanim u zlaćanu maramu, sićušnim, kao da su u njemu samo dva tamalesa, pružio ga je gospodinu Ha, a ovaj ga je prihvatio obema rukama.

Tražim ti samo jednu sitnicu, prosto je, nemaš zašto da se duriš, zar ne?

Makina je klimnula glavom i uhvatila paketić, ali gospodin Ha ga nije pustio.

Drmni svoj pulkito, reče, pokazujući prema konobaru koji se ponovo pojavio sa spremnim bokalčetom. Makina polako pruži ruku, naiskap popi pulke, a slatki, zemljani ukus zagolica joj utrobu.

Uzdavlje, reče gospodin Ha. I tek onda pusti paket.

Ne zabadaš nos u tuđe stvari.

Ne tiču te se tuđi poslovi.

Ne biraš koje ćeš poruke da preneseš, a koje da pustiš da trunu.

Ti si vrata, a ne ona koja prolazi kroz vrata.

Držala se tih pravila i zato su je poštovali u Varoši. Bila je zadužena za malenu centralu sa

jedinim telefonom kilometrima i kilometrima unaokolo. Zazvonilo bi, ona bi se javila, pitali bi je za ovog ili onog, ona bi rekla Evo odmah, pozovi opet za minut i javiće ti se osoba koju tražiš ili ću ti reći u koje vreme možeš da je nađeš. Ponekad bi zvali ljudi iz okolnih sela i ona bi odgovarala na njihovom ili latinoskom jeziku. Ponekad, sve češće, zvali su od preko; često bi se desilo da su takvi već zaboravili kako se ovde govori, pa im je odgovarala na njihovom novom jeziku. Makina je govorila sva tri, i na sva tri je umela da ćuti.

Poslednji glavonja imao je restoran po imenu Kazino, koji je radio samo noću, dok je preko dana bio prazan kako bi njegov vlasnik, gospodin Ku, čitao dnevne novine sedeći za jedinim stolom u sali visoke tavanice, izduženih četvrtastih prozora i blistavih podova. S gospodinom Ku Makina je imala svoju priču: dve godine ranije radila je kao hitni izaslanik u pregovorima koje su on i gospodin Ha održali kako bi podelili kandidate za gradsku većnicu dok su njihovi ljudi bili na korak od toga da se pobiju mačetama. Porukice u pola noći jednom brzopletom tipu koji nije bio uključen u splotku i koji je, začuvši reči koje mu je Makina prenela (i koje ona nije razumela, iako ih je razumela), najednom rešio da se povuče. Koverat predat

varoškom despotu, koji je, bacivši pogled na vesti, suzdržanost zamenio predanošću. Sa svoje strane, glavonje su podelile ostavke ili zvanja, i tako se sve razrešilo diskretno i efikasno.

Gospodin Ku nikad nije pribegavao nasilju – ili barem nije bilo nikoga ko bi mogao tome da posvedoči – i bez svake sumnje niko nikada nije čuo da je podigao glas. U svakom slučaju, Makina se nije uobrazila, niti ju je mučila krivica što je izmislila politiku; prenošenje poruka bilo je njen način da utiče na svet.

Kazino se nalazio na drugom spratu, a vrata u prizemlju nije čuvao niko, a i čemu; ko bi se još usudio. Ali Makina nije imala vremena da traži sastanak, a svako ko ju je poznao znao je da ona nikoga ne bi uznemiravala tek tako. Već je sredila za prelazak preko i kako da pronađe brata, sad je htela da se uveri da će se naći neko ko će joj pomoći da se vrati; nije želela ni da ostane tamo ni da joj se desi isto što i jednom njenom prijatelju koji je previše dugo bio daleko, možda tek dan ili sat duže nego što je trebalo, u svakom slučaju, sasvim dovoljno da mu se dogodi da, kad se vrati, sve ostane isto ali opet bude sasvim drugačije, ili sve bude slično ali ne sasvim isto: njegova majka više nije bila njegova majka, braća mu više nisu bila braća, bili su ljudi teških imena i neobičnih manira, kao da

su ih iskopirali na osnovu originala koji više ne postoji; čak mu je i vazduh, tvrdio je, na neki novi način grejao pluća.

Popela se uz stepenice, prošla duž hodnika sa ogledalima i ušla u salu. Gospodin Ku je, kao i obično, bio odeven u crno od glave do pete; iza leđa su mu stajala dva ventilatora, a na stolu ispred njega izdanje novina za celu zemlju, otvoreno na stranice sa vestima iz politike. Pored njih savršena bela šoljica crne kafe. Gospodin Ku ju je gledao u oči od trenutka kad je izmarširala iz hodnika sa ogledalima, kao da ju je očekivao, a kad se našla pred njim, nagnuo je glavu milimetar-dva u stranu u stilu Sedi. Nekoliko trenutaka kasnije, bez ijednog izrečenog naređenja, prišao im je konobar u uniformi sa šoljicom kafe za nju.

Idem u Gran Ćilango², reče Makina; s gospodinom Ku nije bilo potrebe da gubi vreme u okolišanju i ljubaznostima: iako se činilo da prelistava novine kako bi prekratio vreme, tu je bio ceo svet i svi njegovi poslovi; zatim dodade i Da nađem prevoz, moram da sredim jedan porodični problem.

² *Gran Ćilango* – misli se na Grad Meksiko; *ćilango* (*chilango*) je pejorativni naziv za osobe iz ovog grada.

Ideš preko, rekao je gospodin Ku. To nije bilo pitanje. Naravno, niti je bilo potrebe da se pita kako je mogao tako brzo da sazna za to.

Ideš preko, ponovio je gospodin Ku, i to je sad već zvučalo kao naređenje, Ideš preko i skvasićeš se i guraćeš se s prostim svetom; pašćeš u očajanje, naravno, videćeš razna čudesa i konačno ćeš pronaći svog brata, i mada ćeš biti tužna, stići ćeš tamo gde treba da stigneš. Jednom kad dođeš tamo, naći će se neko da se pobrine za sve što ti bude potrebno.

Rekao je sve to veoma jasno, bez većeg naglašavanja, ne pokrećući nijedan suvišni mišić. Završio je i uhvatio Makinu za ruku, sklopio ju je u pesnicu i rekao Ovo je tvoje srce, vidiš?

Gospodin Ku nije treptao. Svetlost je dijagonalno nosila paru koja se izvijala iz njihovih šoljica s kafom, ispunjavajući salu gorkim mirisom. Makina se zahvalila i izmarširala.

Zastala je u hodniku sa ogledalima da na trenutak razmisli o onome što joj je rekao gospodin Ku; ponekad su joj bile draže proste reči gospodina Ha, i svakako lagana šaljivost s kojom je govorio gospodin Dublve; ali s gospodinom Ku nijedna reč nije bila protraćena; padale su mu sa usana teško kao kamenje i nije baš tačno znala šta svaka od njih znači.

Pogledala je u ogledala: pred njom su stajala njena leđa; pogledala je iza sebe i videla samo

znaci koji će prethoditi kraju sveta

beskrajno, zakrivljeno pročelje, kao da je poziva da pođe za njegovim pragovima. Ako bi prešla svaki od njih, na kraju bi, vijugavim putem, stigla na isto mesto odakle je i pošla; ali u to mesto nije imala poverenja.